కర్మభూమి

హైదరాబాద్ లో ట్రెయిన్ దిగగానే రిక్షా ఎక్కి విద్యానగర్ లో మామయ్యా వాళ్ళింటికి బయలుదేరాను.

అబిడ్స్ మీదుగా చాలా వేగంగా పోతున్నది రిక్షా. మామయ్య యింట్లో వున్నాడో లేడో. గుంటూరు నుంచి బొంబాయి వెడుతున్నా, బొంబాయి నుంచి గుంటూరు వెడుతున్నా ఒక రోజు ప్రయాణం ఆపుకుని హైదరాబాద్ లో దిగటం గత రెండేళ్ళుగా ఒక అలవాటుగా సంక్రమించింది. పోయినసారి ఆర్నెల్ల క్రితం గుటూరు నించి బాంబే వెడుతూ, హైదరాబాద్‌లో దిగి మామయ్యా వాళ్ళింటికి వెళ్ళినప్పుడు జరిగిన సంఘటన ఇంకా మనసులో మెదులుతూనే వుంది.

మామయ్యకు ఒకే కూతురు. ఆరేళ్ళు వుంటాయేమో! ఎర్రగా, బొద్దుగా చక్కటి కనుముక్కు తీరుతో ముచ్చటగా వుంటుంది. కానీ ఒక్కటే లోపం. చిన్నప్పుడే పోలియో రావటం వల్ల ఒక కాలు పూర్తిగా పడిపోయింది. పాకటం తప్ప కాళ్ళ మీద నడవలేదు. ఆ ఒక్క లోపం తప్పితే పిల్ల చాలా తెలివిగలదీ, చురుకైనదీను.

మిగతా ఏ విధమైన బాధలూ లేకపోయినా మామయ్యనీ, అత్తయ్యనీ జీవితాంతం వేధించే సమస్య అది.

మావయ్య ఈ విషయంలో చేయని ప్రయత్నమంటూ లేదేమో! చాలామంది డాక్టర్లకు చూసించాడు. ఎన్నో వేల రూపాయలు కర్చుపెట్టాడు. ఎవరో స్పెషలిస్ట్ మద్రాస్ వచ్చాడనీ, బెంగుళూరులో వున్నాడనీ, నెల్లూరులో వైద్యం చేస్తారనీ,దాదాపు నాలుగు ఏళ్ళ నుంచి తిరుగుతూనే వున్నాడు. డబ్బు ఖర్చూ శ్రమా తప్ప ఫలితం మాత్రం కనపడలేదు.

పోయినసారి వాళ్ళింట్లో దిగినప్పుడు ఆయన ఒక కొత్త విషయం చెప్పాడు.

“ఒరేయ్, ఈ డాక్టర్ల వల్ల శారద జబ్బు నయం కాదురా. నాకు ఒకే ఒక్క మార్గం కనపడుతున్నది. అలా చేస్తే శారదకు మళ్ళీ కాలు వచ్చి, చక్కగా నడుస్తుందని నా కెందుకో బాగా నమ్మకంగా వుంది” అన్నాడు.

ఆయన ఉద్దేశ్యం ఏ మాత్రం అర్థంకాక, ఆశ్చర్యపోయాను.

"నీకు ఇలాటి వాటి మీద నమ్మకాలు లేవని నాకు తెలుసు. అయినా నేను విన్నదాన్ని బట్టి, చూసినదాన్ని బట్టి ఆలోచిస్తే, నా ఆలోచనలే నాకు మూఢంగా కనిపిస్తున్నాయి..." ఏదో ఆలోచిస్తూ కొంచెం ఆగాడు మామయ్య.

ఆయన ఏం చెబుతాడో కొంచెం అర్థం అయినా ఏమీ మాట్లాడకుండా కూర్చున్నాను.

"మా ఆఫీసులో కిషన్‌రావ్ నీకు తెలుసుగదా! మన ఇంటికి మూడిళ్ళవతల వుంటాడు. ఆయనకు ఎన్నాళ్ళనించో ఆస్థమా వుంది. డిసెంబర్ నెలలో ఈ హైదరాబాద్‌లో బాగా చలిగా వుంటుందేమో, పాపం ఒకటే బాధపడిపోతాడు. దాదాపు ప్రతీ రాత్రీ నిద్ర లేకుండా కూర్చునే వుంటాడు. ఒక్కోరోజయితే టాబ్‌లెట్స్‌తో తగ్గక, అర్ధరాత్రి డాక్టర్‌ని పిలిపించి యింజక్షన్స్ కూడా చేయించుకునే వాడు. అల్లోపతీ, ఆయుర్వేదం, హోమియో.. ఇలా ఆయన వాడని మందు అంటూ ఏమీ లేదు. చివరికి ఆయనకి బాబాగారి విషయం తెలిసిందట..."

అయితే యిదేనన్నమాట మామయ్యకు అంత నమ్మకం కలిగించిన విషయం. మాట్లాడకుండా వూరుకుని. చెప్పమన్నట్టుగా తల మాత్రం వూపాను.

"సరే. ఆయన మీద నమ్మకం వున్నా లేకపోయినా, ఏ పుట్టలో ఏ పాము వుందో అని రెండొందల యాభయి మైళ్ళ ప్రయాణం చేసి బాబాగారి దగ్గరికి వెళ్ళాడు. బాబాగారు యితని సంగతంతా విని. ఆయన గుండెల మీద చేత్తో నెమ్మదిగా వ్రాశారుట! ఆయన చేయి తగలగానే కిషన్‌రావ్‌కి బాధ అంతా తీసేసినట్టు అనిపించిందట! తర్వాత బాబాగారు చిటికవేసి, గాల్లో నించి కొంత విభూతి తీసి పొట్లం కట్టి కిషన్‌రావ్‌కి ఇచ్చారుట. తర్వాత కిషన్‌రావ్ రోజూ ప్రొద్దున్నా, సాయంత్రం బాబాగారి ఫోటోకి పూజా, భజనా చేసి ఆ విభూతి తినేవాడు. అలా మూడు నెలలు చేసేసరికి ఆయనకు ఆస్థమా పూర్తిగా తగ్గిపోయింది. ఇప్పుడు హాయిగా వున్నాడు..."

"డిసెంబర్‌లో ఆస్థమా వచ్చినప్పుడు ఆయన బాబాగారి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. తర్వాత మూడు నెలలు విభూతి తింటూ బాధపడ్డ తర్వాతనే ఆయనకు ఆస్థమా తగ్గిందన్న మాట. ఇక్కడ నువ్వొక్క విషయం గ్రహించలేదు మామయ్యా..'విభూతి కోర్స్' పూర్తయ్యేసరికి సమ్మరొచ్చేసింది. ఎండాకాలంలో సాధారణంగా ఉబ్బసం రోగులందరికీ విశ్రాంతి కాలం. ఉబ్బసం రాదు. అందుకని మీ కిషన్‌రావ్ గారు తగ్గిందని అనుకుంటూ వుండవచ్చు. ఇంకా నాలుగు నెలలు ఆగమను. అప్పుడు కూడా రాకపోతే ఉబ్బసం పూర్తిగా తగ్గినట్టు లెఖ్క.. బాబాగారు మహాత్యం గలవాడి క్రిందే లెఖ్క.. క్వాలిఫైయిడ్ డాక్టర్లందరూ బాబాగారి శిష్యులుగా మారిపోవచ్చు - ఏమంటావ్?"

"ఏమనేదేమిట్రా పిచ్చికుంకా! అన్నీ అపచారపు మాటలు. కళ్ళు పోతాయి అలా మాట్లాడితే!" కసిరింది అత్తయ్య.

మామయ్య ఒక క్షణం ఆగి తర్వాత అన్నాడు.

"ఒరేయ్.. నేను ఇలా ఒక్క కేసు చూసి నమ్మేరకాన్ని కాదు. ఎన్నో విషయాలు విన్న తర్వాతనే నమ్మకం ఏర్పరచుకున్నాను. మోసాలు చేసే బాబాలు, అమ్మలూ ఉండవచ్చు, కానీ

అందరూ అలాటివారే అనుకోవటం పొరపాటు. మా ఆఫీస్‌లో హెడ్ క్లర్క్, వాళ్ళ పెద్దబ్బాయికి బాబాగారి చలవ వల్లే ఉద్యోగం వచ్చింది. మా ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్ భార్యకి పిల్లలు లేకపోతే, బాబాను దర్శించిన తర్వాతనే కడుపుతో వుంది. ఇలా ఒకటి కాదు. ఎన్నో నిదర్శనాలు వున్నాయి".

"ఎంతో రేషనల్ గా వుండే నువ్వు కూడా ఇలాటివి నమ్ముతావేం మామయ్యా! అవన్నీ శుద్ధ మూఢనమ్మకాలు. విభూతితో అన్ని పనులూ పూర్తయిపోతే, దేశంలో యింత రిసెర్చీ, శాస్త్రజ్ఞానం, టెక్నాలజీ డెవలప్‌మెంటు ఎందుకు? వాటి కోసం దేశవిదేశాల్లో యింత డబ్బు తగలెయ్యటం ఎందుకు?"

"ఒరేయ్, అనవసరంగా ఆర్గ్యూ చేయకు. నాకు నమ్మకం కలిగింది. నేను శారదను అక్కడకు తీసుకుపోయి చూపించదలచుకున్నాను. అంతే."

"నీకు డబ్బులు లెక్కలేకపోవచ్చు మామయ్యా. కానీ నీలాటి వాళ్ళందరూ యిలాటి వాళ్ళను నమ్మితే ప్రజలందరూ కూడా గుడ్డిగా ఈ బాబాల్ని నమ్మేస్తారు. చేతిలో డబ్బులేకపోయినా, అప్పు చేసో, అడుక్కుతినో, డబ్బు సంపాదించి ఈ బాబాల చేతుల్లో పోస్తారు. అన్ని విధాలా నాశనం అయేదాకా వాళ్ళూ ఈ పిచ్చి నమ్మకాల్ని వదులుకోరు. నా మాట విని ఆ డబ్బు ఖర్చుపెట్టి బొంబాయి రా. జస్‌లోక్ హాస్పిటల్లో చూపిద్దాం. లేదా ఢిల్లీ తీసుకుపోయి వెల్లింగ్‌డన్ హాస్పిటల్లోనో,ఆలిండియా ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ లోనో ఆపరేషన్ చేయిద్దాం.. అక్కడా బాగవదంటావా..కొన్ని వేలు నీవి కాదనుకో ఏ అడ్వాన్స్‌డ్ కంట్రీలోనో చూపించవచ్చు. ఏ మాత్రం అవకాశం వున్నా కాలు బాగవకపోదు. అవకాశం లేదంటారా. యిక మనం చేయగలిగేది కూడా ఏదీ వుండదు."

"నువ్వేన్నయినా చెప్పురా, నేను మాత్రం బాబాగారి దగ్గరికి శారద ను తీసుకువెళ్ళటానికే నిశ్చయించుకున్నాను. ఈ విషయంలో నా నిర్ణయం మారదు!" ధృఢంగా అన్నాడు మామయ్యా.

మామయ్యా కళ్ళల్లోకి సూటిగా చూశాను. ఆయన ఎంత గట్టి నిర్ణయం తీసుకున్నాడో చెబుతున్నాయా కళ్ళు. అంతేకాదు - ఆ కళ్ళల్లో శారద మామూలుగా అవుతుందనే ఆశ ప్రస్ఫుటంగా కనపడుతున్నది.

ఆయన అంత ధృఢమైన నిశ్చయం చేసుకున్నాక, అది మార్చాలని ప్రయత్నించడం అవివేకం. అందుకనే యిక నేనేమీ మాట్లాడ లేదు.

ప్రక్కనే వున్న శారదను చూశాను. తోటకూరకాడలా వున్న కాలును వేలాడేసి, పాకుతూ వస్తున్నది.

దగ్గరకు తీసుకుని నుదుటి మీద ముద్దుపెట్టుకున్నాను.

తర్వాత కొన్ని గంటలు శాంతతో కబుర్లు చెప్పి బాంబే ట్రెయిన్ కోసం బయల్దేరాను.

యిది జరిగి నాలుగు నెలలు గడిచిపోయాయి.

ఈలోగా మామయ్యకు మూడు ఉత్తరాలు రాసినా జవాబు లేదు.

అందుకే రామకృష్ణ పెళ్ళికి గుంటూరు పోతూ, హైద్రాబాద్‌లో కావాలని దిగాను.

"విద్యానగర్ మే కిధర్ సాబ్" అంటున్నాడు రిక్షా అతను.

మసీదు పక్క సందులో రిక్షా ఆపించి దిగాను.

అతను అడిగినదాని మీద ఒక రూపాయి ఎక్కువిచ్చి సూట్ కేస్‌ను అందుకున్నాను.

డిసెంబర్ నెల చలి, చెవుల్లో చల్లగా గుంయి మంటున్నది.

"ఏరోయ్..ఎప్పుడు రావటం..రారా.." అంటూ గుమ్మం దగ్గరే ఎదురొచ్చి లోపలికి తీసుకెళ్ళాడు మామయ్య.

యాంత్రికంగా అన్ని పనులూ కానిస్తున్నా శారద విషయం నేను మామయ్యని అడగలేదు. మామయ్య కూడా ఆ విషయం ఏమీ చెప్పలేదు.

మంచం మీద దుప్పటి కప్పుకుని నిద్రపోతున్న శారదకు, కాలు బాగయిందో లేదో మాత్రం అర్థం కాలేదు.

కానీ ఒకటి మాత్రం గ్రహించాను. భోజనాలగదిలో బాబాగారి ఫోటో పెద్దది పెట్టి వుంది. యింతకు ముందు ఎప్పుడూ దాన్నక్కడ చూళ్ళేదు నేను. ఆ ఫోటోకి పూలదండలు, కుంకుమ, విభూతి, చందనం, ఫోటో ముందు పూజా సామగ్రి, యివన్నీ చూడగానే ఒక క్షణం, శారదకు నయమయిపోయిందేమో అనిపించింది. అంతకన్నా నాకు కావలసింది మాత్రం ఏముంటుంది కనుక. కానీ ఎలా? అదెలా సాధ్యం? హేతువాదం, శాస్త్రజ్ఞానం, మూఢనమ్మకాల ముందు తల వంచాల్సిందేనా?

భోజనం చేసి వాలు కుర్చీలో పడుకున్నాక, వక్కపొడి నముల్తూ నెమ్మదిగా అడిగాను, "మామయ్యా, యిప్పుడు శారదకెలా వుంది?" అని.

మామయ్య కుర్చీలో సర్దుకున్నాడు. ఒక్క క్షణం ఆగి అన్నాడు - "చెబుతారా, అన్నీ వివరంగా చెబుతాను".

కానీ కొన్ని నిముషాలు ఏమీ చెప్పలేదు.

ఈ లోపల అత్తయ్య వచ్చి అక్కడే క్రింద కూర్చుంది - మా మాటలు వింటానికి.

"కిషన్‌రావ్ చెప్పిన తర్వాత నేనూ, మీ అత్తయ్య, శారదను తీసుకుని ఆ వూరు వెళ్ళాం. అబ్బ! ఏమీ జనంరా అక్కడ, తండోపతండాలుగా వస్తున్నారు. బాబాగారి దర్శనం అందరికీ యిచ్చినా, అందరి దగ్గరికీ రావటం లేదు. రోజుకి అయిదారుగురిని పిలిచి, కష్టసుఖాలు కనుక్కుని విభూతి, ఫోటోలు, శివలింగాలు - యిలాటివి యిస్తున్నారు. బాబాగారు పిలిచేదాకా మనం వేచి వుండాలి అన్నమాట. మేము అక్కడే సత్రంలో వున్నాం. రోజూ ఆయన దర్శనం చేసుకునే వాళ్ళం. ఆయన మమ్మల్ని చూసి చేయి ఎత్తి ఆశీర్వదించేవారే కాని, పిలిచేవారు కారు. అలానే ఇరవై రెండు రోజులు గడిచాయి. ఎంత ఓర్పుగా వున్నా. అన్ని రోజులు అయినా పిలవకపోయేసరికి విసుగు వచ్చేసింది. ఇరవై మూడో రోజున, బాబాగారు దర్శనమిచ్చిన వెంటనే, చిరునవ్వు నవ్వుతూ చేత్తో దగ్గరకు రమ్మని పిలిచారు. 'చలపతిరావుగారూ, ఎలా వున్నారు?' అన్నారు దగ్గరకు వెళ్ళగానే..."

"ఆయన తన మహాత్యం వల్లనే మీ మామయ్య పేరు కూడా తెలుసుకున్నార్రా పేరు పెట్టి పిలవటమేకాదు. 'మీ శారదకు కాలు పనిచేయదుకదా. ఏమీ ఫరవాలేదు. నా మీద నమ్మకం పెట్టుకోండి. రోజూ ఈ విభూతి తినిపించండి' అని వెంటనే గాల్లోంచి గుప్పెడు విభూతి తీసి యిచ్చారు. అలాగే గాల్లోంచి ఒక ఫోటో, శివలింగం కూడా తీసి యిచ్చారు. ఆ విభూతి యిస్తూ, రోజూ పూజ చేస్తే, నెలరోజుల్లో తగ్గిపోతుందన్నాడు ఆమహానుభావుడు" అత్తయ్య దణ్ణం పెట్టుకుంటూ అన్నది.

"ఆ గుప్పెడు విభూతికి డబ్బులెన్ని తీసుకున్నాడు?" అడిగాను.

"అలా అపచారం మాటలు మాట్లాడకు. ఆయన నోరెత్తి కానీ అడగలేదు. కానీ నేను ఆశ్రమం కోసం అని నాకు తోచినదేదో యధాశక్తి యిచ్చాను, అంతే"

అంటే కొన్ని వేలు యిచ్చి వుంటాడు మామయ్య. నోరెత్తి కానీ అడగకపోయినా, బాగా నమ్మకం ప్రచారం ద్వారా కలిగించి 'యధాశక్తి' డబ్బు గుంజేయటం అందరికీ సాధ్యపడకపోయినా, సాధ్యమయేట్టు చేయగలిగినప్పుడు, ఆ నమ్మకం వేలు కాదు, లక్షల్లో డబ్బు సంపాదించి పెడుతుంది మరి!

"ఆయన నెల రోజులే అన్నా మేము దాదాపు మూడు నెలల నుంచి, రోజూ విభూతి శారదకు యిస్తున్నాం. ఈ వీధిలో వాళ్లందర్నీ పిలిచి, రోజూ భజనలు చేయిస్తున్నాం. ఆ మహానుభావుడి దయవల్ల శారదకు నయమవుతే..." అత్తయ్య యింకా దణ్ణాలు పెట్టుకుంటూ అంటున్నది.

"యిప్పుడు శారదకెలా వుంది? తగ్గిందా?" అని అడగబోతూ ఆగిపోయాను.

కారణం మరేంలేదు. శారద నెమ్మదిగతా పాక్కుంటూ వస్తున్నది. తోటకూర కాడలా వాడిపోయిన కాలు ఈడ్చుకుంటూ వస్తున్నది.

ఏమీ మాట్లాడకుండా లేచి వెళ్ళి శారదను ఒడిలోకి తీసుకుని, బుగ్గమీద ప్రేమగా ముద్దుపెట్టుకున్నాను.

"పూర్వజన్మలో ఏ పాపం చేసుకుందో - ఈ జన్మలో యిలా అనుభవిస్తున్నది. ఆ మహానుభావుడు, ఎంత మహాత్యం చూపిస్తే మాత్రం ఏం లాభం! దాని కర్మ ఎప్పుడు పరిపక్వం అవుతుందో అప్పుడే దాని కాలు బాగుపడుతుంది..!" అంటున్నది అత్తయ్య,

ఆ రాత్రి నాకు నిద్ర పట్టలేదు.

మర్నాడు తెల్లవారు ఝామునే చలిలో లేచి కృష్ణాఎక్స్‌ప్రెస్‌లో గుంటూరు వెడదామని బయల్దేరుతున్నాను.

నిద్రపోతున్న శారదను చూస్తూ,"మనది కర్మభూమి మామయ్యా. ఖర్మభూమి" కసిగా అంటూ, వడివడిగా బయటకు అడుగులు వేశాను.

మూడిళ్ళు దాటిన తర్వాత వస్తుంటే కిటికీ లోంచి కిషన్‌రావ్ కనపడ్డాడు. వెనకాల దిళ్ళు అడ్డం పెట్టుకుని మంచం మీద కూర్చుని ఆయాసపడుతున్నాడు.